

אל: תפוצה א', נצ' (1), ב' (3), ג' (1), ד' (2), ו'

הוראת ביצוע מס הכנסה מס' 22/2002 - שומה /ניכויים

הנדון: הרפורמה במס הכנסה -

הטיפול בניכויים ובפטורים מריבית על פיקדונות ותוכניות חסכון

בשלב הניכוי במקור

1. כללי

בעקבות המלצות ועדת רבינוביץ' לרפורמה במס הכנסה, פורסם ביום 23.7.02 תיקון מס' 132 לפקודת מס הכנסה (להלן: "התיקון") וכן תיקון לתיקון 132 לפקודת מס הכנסה, שפורסם ביום 17.12.2002.

במסגרת התיקון בוטלו הפטורים ממס שהיו ליחידים על הכנסות ריבית מתוכניות חסכון ומפקדונות.

החל מ- 1/1/2003 תמוסנה בידי יחיד הכנסות ריבית אשר לא נתבעו בגינן הוצאות ריבית, בשיעורים של 10% ו 15% כפי שמפורט בסעיף 2 להלן וביתר פירוט בחוזר מס הכנסה 20/2002, (להלן: "החוזר").

בהוראה זו יוסבר כיצד יתופעל מערך מתן הפטורים. יפורט " מסלול החוזר הממוחשב", השינויים במערכת תיאומי המס והקשר שיווצר ביניהם.

2. מיסוי ריבית ופטורים

2.1 מקור הכנסות מריבית ומהפרשי הצמדה הינו סעיף 2(4) לפקודת מס הכנסה (להלן: "הפקודה").

ההגדרות "תאגיד בנקאי", "פקדון", "תוכנית חסכון", "צמודי מדד" ו"שאינם צמודי מדד", מפורטות בחוזר.

הכנסות ריבית שהופקו ונצמחו מפקדונות ומתוכניות חסכון עד ל 1.1.2003 - (להלן "המועד הקובע") פטורות ממס בידי יחיד.

הכנסות ריבית והפרשי הצמדה על פקדונות ותוכניות חסכון תמוסנה החל מהמועד הקובע בשיעורים על פי האמור בסעיף 125ג לפקודה כדלהלן:

הכנסות ריבית מפקדונות ומתוכניות חסכון צמודי מדד תמוסנה בשיעור של 15%. הפרשי הצמדה למדד וכן הפרשי שער פטורים ממס מכוח סעיף 9(13) לפקודה, אי לכך בתוכניות חסכון ובפקדונות כאמור תמוסנה הריבית הריאלית בלבד בשיעור מס של 15%.

הכנסות ריבית מפקדונות ומתוכניות חסכון שאינם צמודים למדד תמוסנה בשיעור של 10%. המיסוי יחול על כל הכנסות הריבית והרווחים הנומינליים מתוכניות אלו (כל סכום המשתלם מעבר לקרן החסכון, כגון מענק).

שיעורי המס המפורטים בסעיף 125ג לפקודה לא יחולו על הכנסות ריבית מפקדונות ומתוכניות חסכון, לגביהן תבע היחיד הוצאות ריבית או שהכנסת הריבית בידיו היא הכנסה לפי סעיף 2(1) לפקודה או רשומה בפנקסי חשבונותיו וחיבת ברישום. במקרים אלו יחולו שיעורי המס לפי סעיף 121 לפקודה.

בהוראות המעבר של התיקון נקבע כי יש להבחין בין תוכניות ופקדונות שנפתחו לפני ה- 8 במאי 2000 לבין אלו שנפתחו לאחר מכן. ריבית שהופקה ונצמחה או שנצברה בתוכנית חסכון שנפתחה לפני ה- 8 במאי 2000, תהא פטורה עד תחנת היציאה הראשונה לאחר המועד הקובע ולאחר מועד היציאה הראשונה בתנאים שיפורטו בחוזר המקצועי.

סעיפים 125 ד' ו-125 ה' לפקודה מסדירים את אופן מתן ניכוי ופטור לאוכלוסיות מסויימות כמבוגרים, גמלאים ובעלי הכנסות נמוכות, על הכנסת ריבית המשתלמת על פיקדון בנקאי ועל תוכנית חיסכון. כל אחד מהפטורים הנ"ל יחושב בנפרד, מתוך הכנסת הריבית החייבת, כאשר סך הכל הפטורים שיינתנו לא יעברו את סך הריבית החייבת.

הערה: הסכומים נכונים לשנת מס 2003, והם תואמו לשיעור עליית המדד על פי סעיף 120ב לפקודה.

2.2 התרת מתן נקודות זיכוי כנגד הכנסת ריבית

הכנסת הריבית מוגדרת כהכנסה שאינה מיגיעה אישית, ומשוייכת על פי סעיף 66(א)(2) לפקודה להכנסה החייבת של בן הזוג שהכנסתו מיגיעה אישית גבוהה יותר. אם אין לבני הזוג הכנסה חייבת מיגיעה אישית, יראו את ההכנסה שאינה מיגיעה אישית כהכנסת בן הזוג הרשום.

בהתאם, יש לשים לב שנקודות זיכוי המובאות בחשבון בחישוב המס על הכנסה מיגיעה אישית בלבד, לא יינתנו כנגד הכנסת הריבית: נקודות זיכוי חיילים משוחררים על פי סעיף 39א וכן נקודות זיכוי בעד ילדים המתקבלות אצל אישה על פי סעיף 66(ג)(3).

בפריסה של פיצויי פרישה/הפרשי שכר, יש לבדוק לפני אישור נקודות זיכוי שלא נוצלו, האם נקודות הזיכוי נוצלו כנגד פיצויים חייבים שנפרסו קדימה.

2.3 ניכוי מיוחד לבעלי הכנסות נמוכות

על פי סעיף 125ד(ב) לפקודה יחיד שהכנסתו והכנסת בן זוגו מכלל מקורות ההכנסה לא עלתה על 51,240 ש"ח בשנת המס, יהא זכאי ל"ניכוי" (פטור) בסך של 5,280 ש"ח בשנה מהכנסתו החייבת מריבית, עד לסכום ההכנסה מריבית.

כאשר הכנסת בני הזוג כאמור עולה על סך של 51,240 ש"ח, יתקבל ניכוי מוקטן, שנקרא "ניכוי" מתואם, והוא ניכוי לאחר שהופחת ממנו הסכום שבו עלתה ההכנסה של בני הזוג על התקרה המוטבת. אם הכנסת בני הזוג 53,000 ש"ח, יופחת מסך 5,280 סך של 1,760 ש"ח (53,000-51,240). הפטור שיתקבל יהיה 3,520 ש"ח.

הכנסה לענין סעיף זה כוללת הכנסה פטורה (כגון קיבצת נכות או זיקנה של הביטוח הלאומי), לא כולל קצבת ילדים וכוללת את ההכנסה מריבית. ההכנסה כוללת את הכנסות הריבית של ילדים שטרם מלאו להם 18 שנים בשנת המס והכנסת הילדים שאינה מיגיעה אישית. (ראה הסבר בסעיף 2.7 בהוראה זו).

הערה: כאשר מתבקש בתיאומי המס ה"ניכוי" הנ"ל, יש לבדוק מידע קיים במערכת לגבי הכנסות המבקש ובן/בת זוגו משנים קודמות ולברר האם המקורות האלו קיימים עדיין.

2.4 ניכוי לבני 65 ומעלה

על פי סעיף 125ד(ג) לפקודה ינתן ניכוי (פטור) נוסף: יחיד שבשנת המס מלאו לו או לבן זוגו 65 שנים, וביום הקובע מלאו לאחד מהם 55 שנים, זכאי לניכוי בסך 4,320 ש"ח מהכנסות הריבית. יחיד שבשנת המס מלאו לו ולבן זוגו 65 שנים וביום הקובע מלאו לשניהם 55 שנים, זכאי במקום הניכוי הנ"ל לניכוי מוגדל בסך 6,360 ש"ח.

2.5 פטור מריבית מזכה לבני 60/65 ומעלה

על פי סעיף 125ה לפקודה יינתן פטור נוסף בגובה 35% מה"ריבית המזכה" ליחיד שמלאו לו או לבן זוגו, בגבר 65 שנים ובאישה 60 שנים, ובמועד הקובע מלאו להם 55 שנים. "הריבית המזכה" מוגדרת כסכום הנמוך מבין הכנסת הריבית של בני הזוג לבין ההפרש בין הסכום הנקוב בהגדרת "קצבה מזכה" בסעיף 9א (סך של 82,920 ש"ח), לבין ההכנסה החייבת הגבוהה מבין הכנסת היחיד או בן זוגו.

ההכנסה החייבת לענין סעיף זה אינה כוללת הכנסה מריבית, הכנסה מהשכרת דירה למגורים הפטורה ממס, רווח הון שלא חלות עליו הוראות חלק ה3 ושבח כהגדרתו בחוק מיסוי מקרקעין. הכנסה חייבת זו כוללת הכנסה פטורה לפי סעיפים 9א ו-9ב לפקודה.

דוגמא:

ליחיד הכנסה חייבת 60,000 ש"ח

הכנסת בן זוגו 65,000 ש"ח

הכנסה מריבית – תוכניות חסכון ופקדונות 5,000 ש"ח

הריבית המזכה: הנמוך מבין: 1) 5,000 ש"ח

(2) "ההפרש" $17,920 = 65,000 - 82,920$

הפטור הנוסף שינתן: $1,750 = 5,000 * 35\%$

על פי סעיף 125 ו, ינתנו הפטורים האמורים בסעיפים 125ד – 125ה לאחד מבני הזוג בלבד.

2.6 9(5) (ב):

פטור לפי סעיף 9(5) (ב) יינתן לנכה 100% או לעיוור שהכנסתו מיגיעה אישית נמוכה מהסכום הנקוב בסעיף (סך של 60,120 ש"ח בשנת 2003), ושיש לו הכנסה מריבית על כספים שהופקדו בפקדון, בתוכנית חסכון או בכספי ביטוח שקיבל בשל פגיעת גוף. תקרת הפטור הכולל תהיה סך של 120,000 ש"ח.

2.7 פטורים נוספים

פקדון במט"ח של תושב חוץ או עולה חדש וכן פיקדון במט"ח שמקורו בפיצויים (לפי צו מס הכנסה) – ראה תנאים בחוזר. פטורים אלו ניתנים לחשבון החיסכון במלואו. בבנק יתקבל הפטור לתושב חוץ ולעולה חדש על פי הצהרה של הנישום בטופס 2402.

2.8 הכנסות ריבית של ילדים:

בתיקון, בסעיף 65 לפקודה, הוסף כי לענין הכנסות מריבית מועדפת או מרווח הון מועדף, יראו את הכנסותיו של בן הזוג הרשום ככוללות גם הכנסות כאמור של ילדו שטרם מלאו לו 18 שנים בשנת המס, אלא אם כן הריבית משתלמת על נכס שהתקבל בירושה.

כאשר נמדדות הכנסות בני הזוג לצורך מתן הטבה לפי סעיף זה יש לקחת בחשבון את ההכנסות מריבית של הילדים עד גיל 18 כאמור, וכן את הכנסותיהם שאינן מיגיעה אישית.

3. מסלולי הטיפול בהקלות במס בשל ריבית – מסלול ההחזר המוחשב – שאילתא 007

3.1 מסלול החזרים מיוחד נבנה להשבת מס שנוכה, ישירות לחשבונם של אלו הזכאים לכך. רשימת הזכאים ובני/בנות זוגם יועברו לבנקים, שנכנסו להסדר זה. לאחר ניכוי המס במקור יועברו נתונים למס הכנסה מהבנקים על פדיון תוכניות חסכון ופקדונות, ריבית שהשתלמה ומס שנוכה במקור מאותה ריבית. נתונים אלה יועברו לגבי האוכלוסיות הזכאיות לניכויים ולפטורים על פי סעיף 125ד(ג) לפקודה, וכן לגבי אותם נישומים שביצעו תיאום מס במסלול הממוחשב. הנתונים יועברו מכל החשבונות הפרטיים בהם רשומים אותם זכאים כבעלים בחשבון, כולל חשבונות משותפים.

3.2 במסלול החזר המס הממוחשב יושבו סכומים שנוכו במקור מריבית ורווחים על פקדונות ותוכניות חסכון בסמוך למועד הניכוי לחשבון העו"ש ממנו נוכה המס. השבת הסכומים תתבצע באופן אוטומטי לגבי בני 65 ומעלה אשר זוהו במערכת, ואשר זכאים לניכוי מהכנסת הריבית לפי סעיף 125ד(ג), כפי שהוסבר בסעיף 2.3 לעיל בהוראה זו.

נישום הזכאי להחזר מס על הכנסות ריבית על פי סעיפים אחרים בפקודה, יוכל לבצע תיאום מס ולהיכנס למסלול ההחזר הממוחשב.

נישום המקבל הקלה במס על פי סעיף 9(5)ב לפקודה, יוכל לקבל את ההחזר במסלול ההחזר במסלול ההחזר הממוחשב או לקבל אישור ולהציגו לבנק, על פי בחירתו.

3.3 שאיילתה 007

בשאיילתה יתנהל חשבון הזכאות להשבת הניכוי. להלן תפריט המערכת בשאיילתה:

- 110 – הצגת נתוני פטור
- 120 – הצגת שיעורי בעלות בחשבון
- 130 – הצגת החזרי מס
- 140 – הצגת תנועות ניכוי מהבנקים
- 141 – הנהלת חשבונות לבעל פטור
- 410 – עדכון התנגדות לדיווח זהות
- 420 – עדכון שיעורי בעלות בחשבון
- 421 – עדכון פרטי בנק להחזר

3.4 התנגדויות:

בני 65 ומעלה אשר אינם מעוניינים מסיבה כלשהי, שהמידע אודות גילם יועבר לבנקים ושהמידע על פרטי הריבית המשתלמת להם מהבנקים יועבר למס הכנסה, יוכלו להתנגד בהתאם לסעיף 11 לתקנות מס הכנסה (ניכוי מריבית), התשס"ג 2002. המבקש ימלא

טופס 2405 (ראה נספח א'), אשר יוגש לפקיד השומה. המידע על המבקש יעודכן בשאילתה 007, תת שאילתה 410.

אם אחד מבני זוג מתנגד להעברת המידע, תחול ההתנגדות לגבי שני בני הזוג ולא יועבר המידע על תעודות זהות של שני בני הזוג ממס הכנסה אל הבנקים.

3.5 שיעורי בעלות בחשבון:

לפי סעיף 9 בתקנות מס הכנסה (ניכוי מריבית), התשס"ג 2002, יראו את הריבית כמשתלמת באופן שווה בין בעלי החשבון וייחוס הריבית ייעשה בחלקים שווים לכל אחד מהם. בסעיף ניתנה אפשרות לבעלי החשבון לנסות להוכיח להנחת דעתו של פקיד השומה, כי חלקם של השותפים בריבית אינו שווה. במקרה זה יעודכנו שיעורי הבעלות בחשבון בשאילתה 007 תת שאילתה 420.

3.6 היכן יתבצע הטיפול

הטיפול בהתנגדויות הנ"ל ובשינויי בעלות בחשבון יתבצע במשרדי השומה ע"י עובדי הכרטסת במודיעין.

4. מסלול תיאומי המס

4.1 הקלות במס בשל מיעוט הכנסה (סעיף 2.2 לעיל), פטור בשיעור 35% לגמלאים (סעיף 2.4 להלן) ופטור נוסף בשל נזקי גוף למי שהנו נכה 100% על פי סעיף 9(5) (ב) (סעיף 2.5 להלן) מהכנסות מריבית, ינתנו בדרך של תיאום מס. כן ניתן ליהנות מהקלות המס הרגילות בגין ניכויים וזיכויים שלא נוצלו. בשלב זה, תיאומי המס יתבצעו רק לגבי הבנקים שבהסדר.

4.2 טופס 116

הפונה ימלא טופס 116 **וטופס נספח 116**. על גבי הנספח החדש על המבקש לפרט את כל הכנסותיו לרבות הכנסות בן/בת זוגו והכנסות ילדיו עד גיל 18 (ילדים) – הכנסות הריבית והכנסותיהם שאינן מיגיעה אישית), לרבות הכנסות פטורות ששולמו על ידי הביטוח הלאומי, מלגות וכדומה. מידע זה הוא לצורך חישוב הפטור למיעוטי הכנסה.

בטבלת ההכנסות מריבית בטופס 116, יפרט הנישום את כלל הכנסותיו מריבית, וכן הכנסות מריבית של בת/בן זוגו וילדיו עד גיל 18. הורים פרודים אשר בהחזקתם נמצאים ילדיהם יציינו זאת על גבי טופס 116.

4.3 דיווחים בשאילתא IMAS

4.3.1 דיווח על ריבית במסך מעבידים

נוספו 4 קודי הכנסה :

מסלול ממוחשב להחזרים 10%, קוד הכנסה 60, קוד שומה 076.

מסלול ממוחשב להחזרים 15%, קוד הכנסה 61, קוד שומה 078.

מסלול רגיל 10%, קוד הכנסה 70, קוד שומה 076.

מסלול רגיל 15%, קוד הכנסה 71, קוד שומה 078.

כאשר לא ידוע שיעור הניכוי מן הריבית תדווח ההכנסה כברירת מחדל בסוג 61 (15%).

4.3.2 דיווח על הכנסות

נוספו 3 שדות עזר במסך המעבידים :

הכנסות נוספות למיעוטי הכנסה.

הכנסות של בן/בת הזוג לפטור 35%.

קוד להכללת הכנסות ילדים עד גיל 18 בחישוב תיאום המס.

לקביעת הכנסתם מריבית של מיעוטי הכנסה ניתן לקבל את הצהרת הפונה בדבר הריבית הצפויה גם ללא מסמכים מאמתים.

כאשר ההכנסה הצפויה של הריבית אצל מיעוטי ההכנסה נמוכה מסף הפטור (5,280 ש"ח), יש לשדר את סף הפטור כהכנסת הריבית, על מנת לאפשר ניצול

הפטור גם למי שבתחילת השנה לא דיווח על הריבית הצפויה במלואה..

יש לשדר הכנסות ריבית צפויות כפולות מן ההכנסות אותן רשם הנישום בטופס 116ב, בסוגי הכנסה 60 ו-61, עבור המבקשים פטור נוסף לפי סעיף 125ה, גם כאן במטרה לאפשר ניצול הפטור גם למי שבתחילת השנה לא דיווח על הריבית הצפויה במלואה.

4.3.3 זכאות לניכויים וזיכויים כנגד ההכנסות מריבית

כנגד הכנסות מריבית החייבות במס על פי התיקון, ינתנו הניכויים והזיכויים לפי הפקודה למעט הנחות ישובים, נקודות זיכוי בגין ילדים לאשה נשואה ונקודות זיכוי לחייל משוחרר, מכיון שהם ניתנים כנגד הכנסה מיגיעה אישית בלבד.

4.3.4 כללים לדיווח על הריבית במסך המעבידים

- הדיווח על ההכנסות מריבית יעשה רק ממעביד שני ואילך.
- במסלול ההחזר הממוחשב ניתן לדווח רק על ריבית שנתקבלה מבנקים מסחריים, כולל בנקים למשכנתאות וחברות ביטוח שבהסדר בלבד. ניתן לצפות ברשימת הבנקים בשאילתה 007, תת שאילתה 66, שתיפתח בקרוב.
- אין לעשות תיאום מס נפרד לילדים מתחת לגיל 18 בנפרד על סוגי הכנסה מריבית, מאחר שהכנסתם זו כלולה בהכנסות ההורים.
- משהוצא אישור על ריבית לאחד מבני הזוג לא ניתן לערוך לבן הזוג השני תיאום מס בשל ריבית.
- בחשבונות משותפים יש לדווח בשדה החיוב רק על הריבית המיוחסת לנישום ו/או לבן/בת זוגו.
- בשדה "חיוב" תדווח ההכנסה החייבת מריבית (בדרך כלל מהיום הקובע) לפני הפחתת הפטור. החישוב האוטומטי בשאילתה יקח בחשבון את הפטור ויקבע את שיעור המס על החלק החייב.
- הריבית עליה ידווח בשאילתה IMAS תהא לפחות בגובה הריבית שנתקבלה מהבנקים במערכת ההחזרים.
- ריבית נוספת מאותו סוג הכנסה ומאותו משלם יש לדווח כתיקון והוספת הסכום לאותו מעביד.
- אין אפשרות לבצע ב- IMAS תיאום בשל ריבית כשהמצב המשפחתי במערכת ההחזרים (שנכון לתחילת שנת מס) שונה מן המצב המדווח ב- IMAS.
- משהחל הטיפול באחד המסלולים (IMAS) במסלול הרגיל או במסלול ההחזר הממוחשב) אין אפשרות לעבור למסלול השני בתוך אותה שנת מס.

4.3.5 כללי חישוב הפטור והמס בשאילתה IMAS

- בעת החישוב ינתן הפטור המקסימלי לו זכאי הנישום.

- כאשר בו זמנית מוגשות בקשות בשל תשלום ריבית בשיעורים שונים, תחשב ההכנסה בשיעור 15% כראשונה. משנקבע החזר לא ניתן לערוך שינויים בדבר סדר התשלומים. החזרי מס הנובעים מכך שהפטור ניתן להכנסת ריבית החייבת בשיעור נמוך יותר כתוצאה מסדר התשלומים, ינתנו רק בתום שנת המס, בדרך של הגשת דו"ח.

- הפטור לא יעלה על כלל ההכנסה מריבית.

- בעת הדיווח על מעביד נוסף אין לשנות ולתקן מעבידים קודמים.

- ניתן לצפות בסך הפטור שחושב בתחתית מסך החישוב בצד ימין באמצעות מקש PF1.

ע"י הקשה נוספת במקש PF1 ניתן לראות את החלוקה של הפטור בין המשלמים, את הסכום החייב במס אצל כל משלם ואת הפטור המקסימלי אותו יכול הנישום לנצל.

בצד שמאל של מסך החישוב ובאמצעות מקש PF1 ניתן לראות את המס שחושב.

4.3.6 אישורים

במסלול הרגיל (סוגי הכנסות 70 ו-71) – יודפס אישור רגיל על ריבית. לאישור נוספה שורה המציינת כי הוא תקף גם לבן הזוג וכולל את מספר הזיהוי של בן הזוג.

במסלול החזר הממוחשב – פעולת ההדפסה תשלח תנועה למערכת החוזרים כדי שיבוצע החזר לחשבון הבנק של הנישום. לא יודפס אישור למשלם אלא אישור למקבל על אחוז המס והפטור שניתן לו.

ניתן לצפות באישורים במערכת IMAS. השדה המראה את הסכום שהוצהר ע"י הנישום כולל את סך ההכנסה מריבית לפני חלוקתו לסכום פטור וחייב.

5. כתובת לבירורים:

מסלול ההחזר הממוחשב – תשובות במוקד טלפוני או ברשת ומודיעין או בגבייה.
לגבי תיאומי מס – בתיאומי המס.

6. אחריות:

באחריות פקידי השומה, רכזים, עובדי תיאומי המס והחזרי מס, רשת ומודיעין.

ב ב ר כ ה

נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין